

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ, Έτος Α'. Φυλ. ΙΑ'.

ΑΒΡΑΜΙΟΣ ΟΜΗΡΟΛΗΣ

ΗΤΟΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

ΥΠΟ ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΙΕΩΣ.

Ἀβράμιος ὁ Ὀμηρόλης ἐγεννήθη ἐν Ἀνδρονικίῳ (α) κατὰ τὸ 1800 ἀκριβῶς ἐκ πατρὸς Γεωργίου Ἀβραάμ Ὀμηρόλου (Ὀμουρλόγλου=Πολυχρονιάδου) τιμίου ἐμπόρου καὶ μητρὸς Λικατερίνης, γυναικὸς σώφρονος καὶ συνετῆς. Ἐτι ἐν παισὶ διατελῶν διεκρίνετο ὁ μικρὸς Ἀβραάμ ἐπὶ σεμνότητι καὶ πραότητι οὐδέποτε, ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῆς κώμης παῖδες, ὄραθεις ἀτακτῶν ἢ ἀσχημονῶν. Ἐτι ἐξ ἐκείνης τῆς ἡλικίας διέπρεπε καὶ διέφερε τῶν ὁμηλίκων καὶ ἐν τῷ Παιδαγωγείῳ καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ σχολείῳ δι'

(α) Κώμη τερπνοτάτη ἐν τῇ ὑπέρει τῆς Ἀργαίου τὸ Ἀνδρονίκιον, Ἐνδριλίκ μὲν πρὸ τοῦ αἰοῦ ἀνοῦ ἀνδρὸς καλουμένη, ὑπ' αὐτοῦ ὁ ἐξελληνισθεῖσα καὶ Ἀνδρονίκιον μετονομασθεῖσα, ἄτε ἐκκλησίαν ἔχουσα τιρωμένην ἐπ' ὀνόμασι τῶν καλλιῶν μαρτύρων Πρέβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου (Ἐ. ὠρολόγ. μέγ. Ὀκτωβρίου 12). Περιέχει δὲ οἰκίαι Ἑλληνικάς περὶ τὰς 600 καὶ κατοίκους μᾶλλον φιλοπλοῦτους ἢ φιλομούτους ἐμπορευομένους ἐν Σμύρνη καὶ ἀλλαχοῦ τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἔχει δὲ νῦν, χάρις εἰς τὸ φιλόμουσον καὶ ἐλευθέρων τῶν κυμνοπριστῶν πλουσίων τέκνων τῆς, ὀνόματα μόνον νηπιαγωγείου, Παιδαγωγείου, Παρθενγωγείου καὶ Ἑλληνικοῦ Σχολείου.

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΙΑ')

ἀγγινοίας καταπληκτικῆς καὶ ἐπιμελείας ἀόκνου. Ἐπταετῆς ἐκμαθῶν τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα ἐδιδάχθη ἔπειτα παρά τινι δυστρόπῳ καὶ μηδὲν ἐπισταμένῳ Δωροθέῳ Βαραχτσιώτῃ ἀρχάς τινας τῆς Ἑλλ. γλώσσης καὶ Γραμματικῆς πολλάκις παραπονούμενος τῷ φιλομούσῳ πατρὶ διὰ τὴν κακὴν καὶ ἀνεπαρκῆ τροφήν, ἣν παρὰ τοῦ πενιχροῦ διδασκάλου ἐλάμβανε. Διὸ καὶ ὁ φιλόστοργος πατήρ εἰς οὐδὲν λογισάμενος τὰ τῆς συζύγου δάκρυα ἀπορασίξει νὰ συμπαραλάβῃ τὸν μόλις δωδεκαετῆ φιλομαθέστατον υἱὸν εἰς τὴν κλεινὴν Σμύρνην, ἔνθα πολλάκις εἶχεν ἀκούσει τὴν φήμην τῶν ἀδελφῶν Οἰκονόμων καὶ τοῦ Μ. Κούμα. Πλήρης χαρᾶς καὶ χρηστῶν ἐλπίδων ὁ χρηστὸς παῖς ὑπὸ τῶν μητρικῶν εὐχῶν συνωδευμένος ἀφίκετο εἰς Σμύρνην καὶ κεῖ εὐρὼν ἦν ἐπόθει ἀκένωτον πνευματικὴν πηγὴν ἐδρόσισε καὶ ἐπότισε τὴν διψαλέαν ψυχὴν του ἐν τῷ εὐανθεῖ λειμῶνι τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων ἀνδρῶν. Συμμαθητὴν ἔχων ἐφάμιλλον τὸν συγκωμῆτην καὶ ἀχώριστον φίλον του Ἰωάννην Σεραρεῖμ (α) ἐπετπάσαντο ἑκάτερος ἐν βραχεῖ τῶν τε σεβαστῶν Καθηγητῶν τὴν εὐνοίαν καὶ τῶν φύσει φιλοσκωμῶν τῆς Σμύρνης παίδων τὸν σεβασμὸν οἱ πρὸ ὀλίγων μηνῶν διὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης ἐμπαιζόμενοι καὶ χλευαζόμενοι ξενόγλωσσοι Ἀνδρονικεῖς καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη κατέστησαν ἀμφότεροί σέμνωμα τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς καὶ καύχημα τῶν σοφῶν διδασκάλων. Οὐδέποτε οὐδ' ἐν ταύτῃ τῇ ἐξακούστῳ Σχολῇ ὁ παιδογέρον Ἀβραὰμ οὔτε ἐπ' ἀμελεία καὶ ὀλιγωρίᾳ ἐπεπλήχθη οὔτ' ἐπ' ἀταξία ἐκολάσθη ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς μερικαῖς καὶ ἐν ταῖς δημοσίαις ἐξετάσεσιν ἦν τύπος καὶ ὑπογραμμὸς μαθητοῦ ἀξίου τοῦ ὀνόματος, ὡς πολλάκις ἤκουσα ἐν Ἀθήναις παρά τε τοῦ συμμαθητοῦ αὐτοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Ν. Σορτάκη καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Κ. Οἰκονόμου μετὰ συγκινήσεως πάντοτε ἀναπολοῦντος τοῦνομα τοῦ ἐπιστηθίου μαθητοῦ καὶ ἐκθειάζοντος τὰ τε φυσικὰ καὶ τὰ ἐπίκτητα προτερήματα τοῦ κορυφαίου, ὡς ἔλεγε, τῶν ἑαυτοῦ ὁμιλητῶν. Περαιώσας δ' εὐτυχῶς τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τοῦ φιλολογικοῦ Γυμνασίου ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ποθοῦσης μητρὸς κατὰ τὸ 1819, συγκεκροτημένος ἐν τε τῇ φιλολογίᾳ καὶ ταῖς ἐπιστήμαις. Μετὰ ὀκτὰμηνον δ' ἄνεσιν ἐν τῇ πατρίδι, ἔνθα μικρὸν πρὸ αὐτοῦ νοστήσας εἶχε διορισθῆ διδάσκαλος ὁ συμμαθητῆς του Ἰωάννης, νεώτατος ἀποθανῶν ἔπειτα ἐν Φερτεκίῳ (*) τοῦ Ἰκονίου, προσεκλήθη καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν εἰς τὸ ἐν Καισαρείᾳ ὑπὸ τοῦ μάκαρος Γερμανοῦ συνεστημένον Κεντρικὸν σχολεῖον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγους μῆνας καὶ αὐτὸς βαρυνθεὶς τὸ ταπεινὸν ἔργον τοῦ διδάσκειν παιδάκια ξενόγλωσσα καὶ σχεδὸν ἀναλφάβητα καὶ ὑπὸ τῶν Καισαρέων παροτρυνόμενος, ἔν' ἀναλώμασιν αὐτῶν εἰς Εὐρώπην μεταβὰς καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐκμαθῶν ἀνακάμψῃ δημόσιος τῆς Καππαδοκίας ἰατρός, παραιτεῖται τῆς θέσεώς του καὶ γηθόσυνος ἀνακάμπει

(α) Τὸν ἐπικληθέντα Λίσωπον εἰς τὴν ὀξύνειαν, πατέρα δὲ τοῦ ταῦτα ψελλίζοντος.

(*) Βῶρη ἀπέχουσα τῆς Νιγδῆς θ]ι τῆς ἕως περίπου ἐν τῇ Τυανίτιδι γῶρῃ, κατοικουμένη ὑπὸ ὀθωμανῶν καὶ Χριστιανῶν ὀρθοδόξων ὁμιλούντων μισοδυσχέρως τὴν Ἑλληνικὴν. Σημ. Σ. Ι. Κ.

εἰς τὴν πεφιλημένην αὐτῷ Σμύρνην καὶ μετὰ παλλούσης καρδίας περιμένει τὴν πλήρωσιν τῶν δοθεισῶν αὐτῷ ὑπὸ τῶν Καισαρέων ἐπαγγελιῶν. Ἄλλ' ἐν τούτῳ ἐκρήγνυται ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις καὶ οἱ τάλανες Καισαρεῖς ὑπὸ τυραννίσκου τινὸς Ἀκ-πιγικ-ογλοῦ καταδυναστευόμενοι ἐπελάθοντο τῶν συμπεφωνημένων καὶ οὐδ' ἀπάντησιν ἠδυνήθησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὰ ἱκετικά αὐτοῦ γράμματα. Οὕτω λοιπὸν τῶν χρυσῶν ὀνείρων αἴφνης διαλυθέντων, διέμεινεν ἐν Σμύρνη ὑπὸ τοῦ πατρὸς συντηρούμενος καὶ εἰς τὴν σκουδὴν τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ψυχὴν τε καὶ σῶμα ἀφιερῶσας. Τῷ δὲ 1827 συσχετισθεὶς μετὰ τινος Ἀγγλαμερικανοῦ Νάθαν Γρούτλην, παρ' οὗ καὶ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἀγγλικῆς ἐβοηθήθη, ἐγκατέλιπε τὸ δεύτερον τὴν Σμύρνην καὶ ἐπαλινόστησεν εἰς τὴν γενέτειραν μετὰ τοῦ ἐκ Φιλαδελφείας τῆς Ἀμερικῆς σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς προθέμενος νὰ περιηγηθῆ σὺν αὐτῷ τὴν τε Καππαδοκίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάσσαν Ἀσίαν· ἐνδοῦς δὲ εἰς τὰς θερμὰς τῶν γηραιῶν γονέων παρακλήσεις καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων τὰς προτροπὰς ἐμνηστεύθη μὲν νεάνιδά τινα ἐξ εὐγενοῦς καὶ πλουσίου οἴκου, ὅτε δὲ ὁ ἀπαίδευτος τῆς μνηστῆς πατὴρ μεταμελεθεὶς μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῇ ψευδεῖ ὑποθέσει ὅτι ὁ φίλος τοῦ Ἀγγλαμερικανοῦ ἠδύνατο ἅμα νυμφευθεὶς νὰ συμπαραλάβῃ τὴν σύζυγον εἰς Ἀμερικὴν ἐπέστρεψεν αὐτῷ τὸν ἀρραβῶνα, ἐσκίρτησεν ὁ νέος Ἀβραὰμ ὡς ἐπὶ εὐτυχίᾳ ἀπροσδοκῆτῳ τῷ ἀκούσματι τούτῳ· διότι τὸν ἐλαφρὸν τοῦ γάμου ζυγὸν μέγα ἐθεώρει πρόσκομμα τῶν μεγάλων βουλῶν καὶ σχεδίων του. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ σοφὸς Νάθαν πεζὸς ἀναβάς τὰ χιονοσκετῆ τοῦ Ἀργοίου ὕψη ἔπεσε θῦμα τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ πλευρίτιδος ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ, θρηνήσας καὶ πενθήσας τὸν ἄνδρα ὡς γνήσιον ἀδελφὸν καὶ μὲ τύμβον μαρμαρίνον καὶ τριπλοῦν ἐν τρισὶ γλώσσαις ἐπιτύμβιον (ὅπερ ὁμως ἡ ἀπειροκαλία τῶν τῆς κώμης ἀγυιοπαίδων πάμπαν ἐξίτηλον ἐποίησε) τὴν μνήμην τιμήσας τοῦ προσφιλεστάτου ἐταίρου, ἐπειδὴ ἐνθεν μὲν ἡ αἴτησίς του ν' ἀποδώσῃ τὰ τροφεῖα τῇ ἐνεγκούσῃ ἐπὶ μισθῷ ἐνιαυσίῳ 2000 γροσίων δὲν εἶχε γείνει παραδεκτὴ ὑπὸ τῶν τότε ἀφιλοκάλων πατριωτῶν Ἡσαία τινὶ τετραδίτῃ ἀρχουμένων εὐθηνότατα διδάσκοντι, ἐνθεν δὲ ἡ τότε Διοίκησις περὶ τῆς περιουσίας τοῦ θανόντος φίλου του πολυπραγμονοῦσα ἐμέλλε νὰ κακομεταχειρισθῆ τὸν ἄνδρα, ἀποχαιρετήσας ὑπὸ νύκτα τοὺς περιλύπους γονεῖς μετέβη εἰς Βυζάντιον ἀσφαλῶς κἀκεῖθεν εἰς τὴν ποθεινὴν αὐτῷ Σμύρνην. Αὐτοῦ δὲ κατ' ἐπίμονον τοῦ ἐν Βαϊντερῖῳ ἐμπορευομένου πατρὸς αἰτήσιν ἄκων καὶ ἀπροθύμως ἤρξατο μὲν ἐμπορεύεσθαι τὴν τοῦ βάμβακος ἐμπορίαν, ἀλλ', ὡς εἶκός, μικρὸν εὐδοκίμησεν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ὁ βιαίως σχεδὸν ἀποχωρισθεὶς τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ Ἀβραάμ. Αὐτὸς ὁ μακαρίτης ἔπειτα μετὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ ἡδίστου μειδιάματος ἐδιηγείτο τὸ νόστιμον τότε ἀνέκδοτον. Ὑπερτιμηθέντος αἴφνης ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ βάμβακος, ὁ Ἑβραῖος μεσίτης εὐαγγελισάμενος προέτρπεν αὐτὸν νὰ πωλήσῃ ἣν κατεῖχε σημαντικὴν αὐτοῦ ποσότητα· μὴ θελήσας ὁμως κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ν' ἀφήσῃ ὃν μετὰ χερσὶν ἔφερε προφιλή του Ὅμηρον διέταξε τὸν μεσίτην νὰ ἐπανεέλθῃ πρὸς τὸ δειλινόν· ἐπανελθόντα δὲ κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν

τὸν μεσίτην μ' εὐαγγέλια μείζονος ὑψώσεως τῆς τιμῆς τὸν ἀπέπεμψε πάλιν μετὰ τὸ «ἐς αὐριον τὰ τοῦ ἐμπορίου». Ἄλλ' ἡ αὐριον ἐξημέρωσε μετὰ μεγάλην τοῦ βάμβακος ὑποτίμησιν καὶ ὁ ἀκούσιος ἔμπορός μας ἀπώλεσεν ὅλην σχεδὸν τὴν μικρὰν ἀφορμὴν του κατὰ τὸ 1829. Τότε οἱ φιλόμουσοι Σμυρναῖοι, οἵτινες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων Οἰκονόμου καὶ Κούμα μάτην εἶχαν φιλοτιμηθῆ νὰ πληρώσωσι τὸ ἐκείνων κενόν, ἀπέβλεψαν ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸν ἀτυχήσαντα ἔμπορον, ὃν αἱ μετὰ τῶν προξένων τῆς Ἀγγλίας, Ρωσσίας, Γαλλίας καὶ Ὁλλανδίας καὶ ἄλλων ἐπισήμων προσώπων σχέσεις καὶ συναναστροφαὶ εἶχαν ἤδη καταστήσει πασίγνωστον. Προσεκλήθη λοιπὸν κοινῇ φωνῇ διευθυντῆς τοῦ φιλολογικοῦ Γυμνασίου, ὃ οὐκ εἰς μακρὰν ὁ ἀνυπόκριτος ζῆλος, αἱ ποικίλαι καὶ βάσιμοι γνώσεις, ἡ περίνοια καὶ ἡ ἀπαραδειγμάτιστος ἐπιμονὴ του ἐκ τοῦ χάους τῆς ἀναρχίας καὶ ἀταξίας εἰς τάξιν μετέστησαν τὰς τῶν ἀοιδίμων διδασκάλων του ἡμέρας ἀνακαλεσάμενα. Μάρτυς τῶν πενταετῶν ἀγώνων του σύμπασα ἡ καλὴ Σμύρνη μετὰ τοσαῦτα ἔτη εὐσεβάστως προφέρουσα τὸ ὄνομα καὶ εὐγνωμόνως εὐλογοῦσα καὶ τιμῶσα τὴν μνήμην αὐτοῦ. Μάρτυρες τῶν πνευματικῶν ἀθλῶν του οἱ πολυάριθμοι λόγιοι τῆς Σμύρνης, οἱ ἀδελφοὶ Λαμπίσαι, ὁ Ι. Σκυλίτσης, Βενέδικτος ὁ Βυζάντιος ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδάξας ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ καὶ εὐδοκίμως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρύξας καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οὓς πνευματικῶς ἀνεγέννησε, κατέχοντες ἅπαντες ἐντίμους διδασκαλικὰς ἑδρας καὶ ἐμπορικὰς θέσεις. Μαρτυροῦσι τοὺς ἀτρέτους αὐτοῦ πόνους τὰ πολυάριθμα τῆς Σμύρνης ἐκπαιδευτήρια ἀμφοτέρων τῶν φύλων τὰ μὲν τὴν ἀρχὴν, τὰ δὲ τὴν βελτίωσιν των ὀφείλοντα εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὰς προτροπὰς αὐτοῦ. Φρίττει τις ἀναλογιζόμενος, πῶς εἰς μόνος ἀνὴρ, ὡς ἄλλος Ἄτλας, ἠδύνατο νὰ φέρῃ βάρη ὑπὸ δύο καὶ τριῶν μόλις δυνάμενα βαστάζεσθαι. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ πολυειδῆ καθήκοντα ἀόκνως καὶ, ὅσον ἀνθρώπῳ ἀνυστόν, ἀνελλιπῶς ἐξεπλήρου ὁ ἀδαμάντιος καὶ ὀλιγαρχέστατος ἀνὴρ ἐπὶ τῷ εὐτελεστάτῳ μισθῷ 4000 γροσίων κατ' ἀρχὰς, ἐξ δὲ ἡ ὀκτῶ χιλιάδων ἔπειτα ἐνιαυσίως! Λιτώτατος περὶ τε τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν διαίταν ἐν τῇ Σμυρναϊκῇ κοινωνίᾳ ὁ Σωκρατικὸς διδάσκαλος ἐκίνει συνεχῶς τῶν μὲν μὴ εἰδότεων αὐτὸν τὸν γέλωτα, τῶν δ' ἐκ τοῦ σύνεγγυς γινωσκόντων τὸ σέβας καὶ τὸν θαυμασμὸν ἐπισταμένων ὅτι ἡ τιάρρα (σαρίκι) ἐκείνη καὶ ὁ τετριμμένος τρίβων ὑπέκρυπτε καὶ περιέσκεπε μεγαλοφυΐαν ὀλίγου δεῖν Ἀριστοτελικὴν καὶ πάσας ὁμοῦ τὰς Χριστιανικὰς ἀρετάς. Ὁ ἐν Ἀθήναις πενέστατος ἐν τῇ ἡβῃ καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντηρηθεὶς Κ. Χρῆστος Ν. Φιλαδελφεὺς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οὓς ἐκ κοπρίας ἀναστήσας ἐμόρφωσεν ἠθικῶς καὶ ἐκόσμησε διανοητικῶς, μάρτυρές εἰσιν ὅτι πολὺ ἐλάσσω τῶν ὄντων γράφομεν ὀκνοῦντες μὴ τῇ ἱερᾷ ἐκείνῃ καὶ σοφῇ ψυχῇ δυσταρεστήσωμεν, τῇ ἀποστραφείσῃ μὲν πάντοτε τὴν τοῦ κόσμου δόξαν, τὴν εὐαγγελικὴν δὲ ἀσπασαμένην ταπεινώσιν. Συνελόντι δὲ, ἅπας ὁ ἐν Σμύρνη δημόσιος βίος του εἶνε σειρά ἀγαθοεργιῶν ἀλληλένδετος, ὧν αἱ πλείους διαλανθάνουσαι τὸν ἐλάχιστον ἐν τοῖς μαθηταῖς του ἐμὲ κηρύττονται ὑπὸ τῶν ἐν Σμύρνη καὶ Βυζαντίῳ καὶ Ἀθήνῃσι καὶ

ἀλλαχοῦ ἐπιζώντων πολυαρίθμων φίλων αὐτοῦ καὶ μαθητῶν. Τούτου πρωτοβουλία εἰσῆχθη εἰς Σμύρνην τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον, ἐν ᾧ ἤρξατο νὰ ἐκδίδη δις τοῦ μηνὸς τὴν φιλολογικὴν ἑφημερίδα Μνημοσύνην, τὴν πρώτην, ἂν δὲν λανθάνωμαι, Ἑλληνικὴν ἐν Τουρκίᾳ, εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς ἀφιερῶν ὁ ἀκάματος ἀνὴρ τὰς ὀλίγας τῆς ἀνέσεως στιγμὰς. Ἐκ τῶν αὐτῶν πιεστηρίων, ἐκτὸς μικρῶν τινῶν διδακτικῶν βιβλιαρίων ἀνωνύμως τετυπωμένων εἰς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν τῆς Σμύρνης σχολείων, ἐφάνη τῷ 1834 τὸ γνωστὸν Δοκίμιον Ἐπιστολικῶν Κανόνων προσπεφωνημένον τῷ τότε ὀκτωκαιδεκτέτῃ Ὀθωνι βασιλεῖ τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἠξιώθη τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἐπινεύσεως, ὅτε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπισκεφθεὶς τὴν Σμύρνην ἐπεθύμησε κατὰ σύστασιν τῶν Προξένων νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ τὸν Καππαδόκην Ἀβράμιον ἤδη. Ἡ προσλαλιά, ἣν ὁ τιαροφόρος Καισαρεύς ἀπήγγειλεν ἐνώπιον τοῦ νεαροῦ βασιλέως κατεκλήλησεν αὐτὸν καὶ ἐξῆλθε τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς θαυμάζων τὴν ὑπὸ πενιχρῶ τρίβωνι κρυπτομένην τοῦ ἀνδρὸς ποικίλην παιδείαν. Ἀπειρον φέρων ἐν τῇ ψυχῇ τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς σοφοὺς διδασκάλους του Μ. Κούμαν καὶ Κ. Οἰκονόμον, ἐπιθυμῶν δ' ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐφικτὴν τῆς Σχολῆς βελτίωσιν ἐπεισε τοὺς Σμυρναίους νὰ προσκαλέσωσι τὸν ἐν Τεργέστη τότε διατρίβοντα ἀοίδιμον Κούμαν (α) καὶ αὐτὸς διὰ γραμμάτων ἐξορκίζων τὸν ποτε διδάσκαλον νὰ δεχθῇ τὴν γενομένην αὐτῷ ἐντιμον πρόσκλησιν. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν τὸν πόθον τοῦ μάκαρος ἐματαίωσεν ἡ ἀνεξιχνίαστος τοῦ ὑψίστου βουλή καλέσασα τὸν Κούμαν εἰς τὰς οὐρανίους σκηνὰς ἔτοιμον ὄντα νὰ μεταβῇ εἰς Σμύρνην· ὁ δὲ ἀκούραστος ἀνὴρ ἐν ᾧ ἀνευδότης κατεγίνετο νὰ μορφώσῃ τὴν Σμυρναϊκὴν νεολαίαν καὶ ὑπὸ τῶν ἀλλογενῶν ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος, τὸ ἐν Βυζαντίῳ σύστημα τῶν ὁμογενῶν μεγαλεμπόρων ὁμόψηφον ἔχων καὶ τὸν ἐν μακαρία τῇ λήξει σοφώτατον Πατριάρχην Κωνσταντῖον τὸν ἀπὸ Σιναίου δι' ἐντίμων γραμμάτων προσεκάλεσαν αὐτὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Χάλκης ἀρτισυστάτου καὶ μετὰ τὸν θάνατον Ἀντωνίου τοῦ Βιθυνοῦ σχεδὸν διαλυθέντος ἐμπορικοῦ φροντιστηρίου. Πεισθεὶς εἰς τὰς προτροπὰς μάλιστα τοῦ γεραροῦ Πατριάρχου ἀποχαιρετᾷ περίλυπος (β) τὴν περίλυπον Σμύρνην καὶ κατὰ γῆν ἀπάρας, μεταβαίνει διὰ Προύσης εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἄσμενοι ὑποδεξάμενοι οἱ φιλόμουσοι Ἐμποροὶ, προεξάρχοντος τοῦ μακαρίτου Ἀβραάμ Κεαίσογλου Καισαρέως, ἐγκαταστήνουσιν αὐτὸν τῷ 1834 εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον, ὅπερ τελευτήσαντος, ὡς εἴρηται, τοῦ μακαρίτου Ἀντωνίου τοῦ πρώτου αὐτοῦ Διευθυντοῦ, εἶχε καταστήσει ἀληθῆς Χαλάνης πύργος, χάος ἀτακτον καὶ ἀκατασκευάστον, ὀλίγας ἀριθμοῦν δεκάδας μαθητῶν καὶ τούτων διὰ τε τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸ ἀπόκεντρον τοῦ φροντιστηρίου ἐν τελείᾳ ἠθικῇ παραλυσίᾳ. Ἀλλ' ὁ δραστήριος ἀνὴρ τὴν ἀταξίαν εἰς τάξιν ἤγαγε τοὺς μὲν πάντη ἀναγώγους καὶ δι-

(α) Ἐπιθετὸν πρόλογον τῆς διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Σμύρνης συνταχθείσης Γραμματικῆς του.

(β) Ἰδ. τὸν πρόλογον τοῦ Δοκιμίου, εἶθε πολλά καὶ καλὰ τὸ ὑπερτον παραινεῖ καὶ ὑποτίθεται τοῖς φίλοις Σμυρναίοις.

ορθώσεως ανεπιδέκτους αποβαλὼν ἐκ τῆς Σχολῆς, τοὺς δ' ἄλλους σωφρο-
νίσας καὶ εἰς πειθαρχίαν ἀνακαλέσας παραινέσεις καὶ διδασκαλίαις. Οὕτω
δὲ ἀπελαθείσης πάσης κακοηθείας καὶ Κανονισμοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ
μακαρίτου καταλλήλου τοῖς καιροῖς, οὐκ εἰς μακρὰν ἢ φήμη τοῦ ὀνό-
ματός του πληθὺν εἴλκυσε μαθητῶν τοσαύτην, ὥστε ὁ ἀριθμὸς των ὑπερ-
έβη πολλάκις τοὺς 120. Μόνον συμβοηθὸν ἔχων ὁ δαιμόνιος νοῦς Στέ-
φανόν τινα Λαιφάκην Ἄνδριον, μαθητὴν τῆς Ξηροκρήνης, εὐνοούμενον τοῦ
μακαρίτου I. Ψυχάρη, ἐπύρκει εἰς τοσαῦτα μαθήματα φιλολογικὰ, μαθη-
ματικά, φυσικὰ, θρησκευτικὰ τε καὶ φιλοσοφικά. Ἡ ἰσχυρὰ μνήμη του ἦ
πολλάκις ἐκπλήττουσα τοὺς ὁμιλητὰς ὀλίγην ἀνάγκην εἶχε μελέτης. Ὁ
ἐν ταῖς συναναστροφαῖς βραχυλόγος καὶ συνεσταλμένος ἀνὴρ ἐγένετο εἰς
τὰς παραδόσεις του ῥήτωρ εὐφραδέστατος καὶ διδακτικώτατος πληροφορῶν
καὶ τοὺς δυσνοστάτους τῶν μαθητῶν. Ἀφ' οὗ ἐξήγει εἰς τὰς δύο ἀνωτά-
τας κλάσεις τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς κλασικοὺς τῶν πεζῶν, μετέβαινε εἰς
τὴν ἐσχάτην τῶν ἀρχαίων καὶ ὡς πατὴρ φιλόστοργος ἐχειραγῶγει τὰ
παιδάρια ἐκεῖνα εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὅσάκις ἤρμήνευεν
ἐκ μὲν τῶν ποιητῶν τὸν Ὅμηρον, οὗ τὴν Ἰλιάδα μάλιστα ἀνευ ὑπερβολῆς ἠδύ-
νατο ἀποστοματίζειν ὅλον, ἐκ δὲ τῶν πεζῶν τὸν Δημοσθένην, σπινθῆρες ἐνθουσια-
σμοῦ ἀνέλαμπον ἐκ τῶν γαλανῶν ὀμμάτων του καὶ συγκίνησις κατεῖχεν αὐτόν
τε καὶ τοὺς μαθητὰς ἅπαντας. Τὸ εὐρύτατον καὶ πιστόν μνημονικόν του
ἔλυεν εὐχερέστατα καὶ προχειρότατα τὰ δυσκολώτατα τῆς Γεωμετρίας καὶ
τῆς Ἀλγέβρας προβλήματα, ὧν ὁ ἀκάματος ἀνὴρ εἶχε συντάξει ἐγχειρί-
δια μεθοδικώτατα ἐκ Γαλλικῶν καὶ Ἀγγλικῶν πηγῶν ἠρανισμένα, παρὰ
πολλοὺς τῶν μαθητῶν ἐν χειρογράφοις (α) σωζόμενα. Ὅλίγας τῆς νυκτὸς
ᾧρας (4 ἢ 5) διδοὺς ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰς λοιπὰς κατεγίνετο εἰς
τὴν σπουδὴν τῆς Ἀστρονομίας, ἧς ἦν ἐραστὴς μέχρις ἐνθουσιασμοῦ, μετέ-
φραζε, συνέγραφε καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἀφοφητεῖ ἐξερχόμενος τοῦ κοιτῶνος
περιήρχετο καὶ ἐπεσκέπτετο τὰ τῶν μαθητῶν δωμάτια, οἵτινες τότε, μὴ
ὑπαρχόντων συγκοιμητηρίων, ἀνά τρεῖς καὶ τέσσαρας συνώκουν καὶ συναι-
κοιμῶντο εἰς ἰδιαιτέρους κοιτῶνας, ὡς μήτηρ φιλόστοργος περισκέπων
τοὺς μικροὺς μαθητὰς καὶ ἐπιτηρῶν τὴν ἠθικὴν τῶν μεγαλειτέρων δια-
γωγὴν, οὓς ἅπαντας ἐθεώρει γνήσια τέκνα του ὁ ἀγαμος βιοῦς ἀνὴρ. Ἡ
σπανία πειθῶ αὐτοῦ ὑπεχρέωσε τοὺς τότε Ἐφόρους νὰ δαπανήσωσι περὶ
τὰς 30,000 γροσίων εἰς προμήθευσιν πειραμάτων καὶ ὀργάνων τῆς τε
Φυσικῆς καὶ τῆς Ἀστρονομίας, ἅτινα μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ εἰς ἀδεξί-
ους περιπεσόντα χεῖρας ἐφθάρησαν κατὰ μέγα μέρος. Ἰκανὰ τέτραδα τῆς
χειρογράφου Φυσικῆς του συντεταγμένης κατὰ τὸν Γάλλον Βιῶτον (Biot)
σώζονται παρ' ἐμοὶ γεγραμμένα τῇ ἀκουράστῳ αὐτοῦ δεξιᾷ. Πρὸς εὐχερε-
στέραν τῶν προγονικῶν συγγραμμάτων κατάληψιν μετέφρασεν ἐκ τοῦ
Ἀγγλικοῦ Ἀρχαιολογίαν ἑναγχος, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ἐν Σμύρνῃ τυπωθεῖ-
σαν ἐκ χειρογράφου πωληθέντος ὑπὸ τοῦ ἀμαθοῦς καὶ πάντῃ ἀνομοίου

(α) Τὰ ἐμὰ ἀπολέσθησαν δυστυχῶς, ληστευθέντων ἐν τῷ νόστῳ τῶν κειμένων μου.

ἀδελφοῦ του Ἰορδάνου ἐξ ἀποπληξίας ἐν Σμύρνη ἀποθανόντος. Τοὺς ἀτύτους δὲ τούτους πόρους ὑφίστατο ἢ ἰσχυρὰ κρᾶσις του ἐπὶ ἑτησίῳ μισθῷ ἑκαίδεκα χιλ. γροσίων. Πολλὰκις δὲ κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἤναγκάζετο νὰ καταβαίνη εἰς Βυζάντιον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Σχολῆς, νῦν μὲν ἵνα κατευνάσῃ ἔριδας μεταξὺ τῶν ἐφόρων ἀναφυσίας καὶ τὴν ὑπαρξιν ἀπειλούσας αὐτῆς, νῦν δὲ πρὸς ἀνεύρεσιν πόρων χρηματικῶν καὶ βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεώς της, μὴ ἐξαρκοῦντων τῶν διδάκτρων μόνων τῶν ἀπὸ τοῦ μαθητὰς τελουμένων, ἅτινα ἦσαν τότε 2,500 γροσ. Διὰ τῆς ἠδίστης συμπεριφορᾶς καὶ τῶν προτροπῶν αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσαντο ὁ μὲν τότε Ἱεροσολύμων Μακαριώτατος Ἀθανάσιος νὰ καταβάλλῃ ἑτησίως 30,000 γροσίων συντηρῶν 12 ὑποτρόφους μαθητὰς, ὁ δὲ αἰδιμὸς Σιναίου Κωνσταντῖος 15 χιλιάδας ὑπὲρ ἐξ ἀπόρων μαθητῶν. Ἀλλ' ἐμελλον οἱ πενταετεῖς ὑπὲρ ἀνθρώπου ἀγῶνες νὰ καταβάλωσι τέλος πάντων τὸν πολύτλαντα ἄνδρα. Ἀφ' οὗ κατὰ τὸ 1839 Σεπτεμβρίου φθίνοντος μὲ κοινήν τῶν ἀπείρων ἀκροατῶν καὶ θεατῶν εὐχαρίστησιν ἔδωκε τὰς τελευταίας δημοσίας ἐξετάσεις ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενος καὶ κροτούμενος, τῇ ἀποφράδι ἡμέρᾳ Α'. Ὀκτωβρίου προσεβλήθη ὑπὸ δεινῆς ἐγκεφαλίτιδος· μὴ ἐπιτρέψαντος δὲ κατ' αἴσαν κακὴν τοῦ καιροῦ μήτε αὐτὸς νὰ μετακομισθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν μήτ' ἐκεῖθεν νὰ προσκληθῇ ἰατρός ἐπιστήμων (διότι τότε ἀτμόπλοια δὲν ἔταξίδευον εἰς τὰς νήσους τῆς Προποντίδος), ἀπωλέσθη ὁ πολύτιμος χρόνος καὶ κατέκειτο λοιπὸν τὸ τῆς ἀμέτρου φιλοτιμίας θῦμα Ἀβράμιος ὁ Ὁμηρόλης νῦν μὲν ἐν παραφροσύνῃ προβλήματα λύων γεωμετρικὰ καὶ στίχοις Ὁμήρου καὶ τῶν τραγικῶν ἀποστοματίζων, νῦν δὲ ἐν καρωτικῇ καταστάσει μόνον ἰατρὸν ἔχων οἰνόφλυγὰ τινα ἀγύρτην παρατυχόντα ἐν Χάλκῃ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας. Μόλις τὴν ς'. ἢ ζ'. τῆς νόσου ἡμέραν ἔφθασεν ἐκ Βυζαντίου Ἀγγελος οὐρανόπεμπτος ὁ μακαρίτης ἰατρός Κλάδος, συνήθης αὐτοῦ καὶ φίλος ἐκ Σμύρνης. Νυχθήμερον ὅλον συνδακρύων μὲ τοὺς ὀλοφυρομένους μαθητὰς ὁ φιλόανθρωπος ἰατρός ἠγωνίσθη παντὶ σθένει ἰδὼν δὲ τὴν φλεγμονὴν προβαίνουσαν καὶ τὸ κακὸν κορυφούμενον ἀπεφάσισε νὰ τὸν καταβιάσῃ εἰς Βυζάντιον. Φορηδὸν μετακομισθεὶς εἰς τὴν παραλίαν ἐπεβιβάσθη εἰς πλοιᾶριον Χαλκινὸν καὶ ἐν καρωτικῇ καταστάσει ἐφέρθη εἰς τὴν παλαιὰν ἐν Γαλατᾷ οἰκίαν τοῦ φιλομούσου Ἐφόρου Ζ. Ζαχάρωφ, ἐνθα τῶν ἐμπειροτάτων ἰατρῶν εἰς συμβούλιον προσκληθέντων, πᾶς λίθος ἐκινήθη, ἵνα σωθῇ ἡ πλείστου ἀξία ἐκείνη ζωὴ· ἀλλὰ κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος καὶ τὰ πολυάριθμα ἐπὶ τοῦ τραχήλου καὶ ἄλλων τοῦ σώματος μερῶν ἐκδόρια καὶ τὰ πολυειδῆ φάρμακα καὶ τοὺς ἀγῶνας τριῶν ὁμοῦ ἐπισκεπτομένων αὐτὸν ἰατρῶν ἐνίκησε καὶ ἐματαίωσεν ἡ δεινὴ νόσος καὶ τῇ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς κατέλιπεν ἡ σοφὴ τοῦ μεγαλοφυοῦς ἀνδρὸς ψυχὴ τὸ πολυπαθὲς αὐτῆς σκῆνος. Ἀφοῦ δὲ ἐν τῇ κατὰ Γαλατᾶν ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, τριῶν παρόντων Ἀρχιερέων καὶ παντὸς τοῦ ἐμπορικοῦ συστήματος μετὰ τῶν πενήθηρορῶν μαθητῶν του ἐψάλλῃ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἀπὸ τοὺς λυγμοὺς καὶ θρήνους διακοπτομένη τῶν ὀρφανῶν του καὶ ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ Συνάδων Βενια-

μὴν ὁ ἐπικήδειος λόγος, μετεκομίσθη τὸ λείψανον αὐτοῦ εἰς τὸ προσφιλέστατον φροντιστήριόν του συνοδευόμενον ἀπὸ πολυπληθῆ πλοιάρια πληθὺν ἄπειρον φέροντα πάσης ἡλικίας κακεῖ ψαλείσης τὸ δεύτερον τῆς συνήθους ἀκολουθίας ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ ναῷ τῆς Θεοτόκου, ἐν ᾧ πενταετίαν ὅλην ἤλειψε καὶ ἐγύμναζεν εἰς τὴν εὐσέβειαν τὰ φίλτατα πνευματικὰ τέχνα του, ἐτάφη μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν τῆς ἱερᾶς Μονῆς, ὅπου νῦν ὁράται ὁ εἰς μνήμην αὐτοῦ ὑπὸ τῶν εὐγνωμόνων Ἐφόρων ἀνεγερθεὶς μαρμάρινος τύμβος, δύο φέρων ἐπιτύμβια, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ Ν. Ι. Ψυχάρει συντεθημένον, κομψὸν μὲν κατ' ἐννοίαν, ἀμετρον δὲ, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ διαδεξαμένου αὐτὸν Δ. Μάγνητος (α). Καὶ τελευτήσας δὲ οὐκ ἐπαύσατο ὁ ἀοιδίμος εὐεργετῶν τὴν Σχολὴν, ὑπὲρ ἧς ζῶν προσήνεγκεν ἑαυτὸν ὀλοκαύτωμα τῷ Πατρὶ τῶν φώτων οὐδὲ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος συμπληρώσας τῆς ἡλικίας. 30,000 γροσίων εἰς μετρητὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ του καὶ ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας ἐκ τῶν καθυστερούντων αὐτοῦ μισθῶν κρατήσαντες οἱ τότε ἔφοροι κατεσκεύασαν ἐκ τούτων τὰς ἐν τῷ κάτω πατώματι παραδόσεις εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κληρονόμων του πλαστήν τινα διαθήκην ἀντιτάξαντες. Ὡστε ἂν ἐν τῷ σιδηρῷ τούτῳ αἰῶνι ἡ εὐγνωμοσύνη ἦν μία τῶν ἀνθρωπίνων ἀρετῶν, ὠφείλον, νομίζω, οἱ κατὰ καιρὸν Ἐφοροι, τοῦ μεγίστου τῆς Σχολῆς εὐεργέτου τὴν μνήμην τιμῶντες, ἕως ὑπάρχει ἡ εὐαγῆς ἐκείνη Σχολή, νὰ ἐκπαιδεύωσιν ἕνα γοῦν ὑπότροφον μαθητὴν ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ μακαρίου ἀνδρός. Τὴν ἀρχετὰ πλουσίαν καὶ πολύγλωσσον Βιβλιοθήκην του διεμερίσαντο ὡς ἔτυχεν οἱ τρεῖς ἀμαθεῖς κληρονόμοι του ἀπολεσθέντων οὕτω πολλῶν τε ἀξιολόγων πονημάτων αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἀναγκαίων ἐγγράφων, ἐν οἷς ἐφέροντο καὶ πολλὰ τῶν σοφῶν διδασκάλων του ἐπιστολαὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀοιδίου Ἄ. Κοραῆ τὴν γνωστὴν φέρουσαι ὑπογραφὴν (Ο. Ο.—ὄν οἶδας) γεγραμμέναι ἅπασαι εἰς Σμύρνην πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Περὶ δὲ τῆς ἐν Χάλκῃ πενταετοῦς σχολαρχίας τοῦ ἀνδρός συμβουλευτέον ἐν μέρει καὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς νήσου Χάλκης ὑπὸ Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ (σελ. 127—8), ὅστις ὁμῶς ἐλευθέρως λίαν εἰς τὰ ἐγκώμια τῶν ἀθλῶν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ Δ. Μάγνητος τοῦ συντελέσαντος εἰς τὴν τοῦ φροντιστηρίου παράλυσιν φειδωλότατος δείκνυται εἰς τὰ περὶ τοῦ Ἀβραμίου· ἀλλὰ τὰ πράγματα λόγων οὐ χρήζει καὶ οἱ πολυάριθμοι ἐν Κωνσταντι-

(α) ἰδοὺ τὰ ἐπιτύμβια· α. τὸ τοῦ Ψυχάρη:

Ἔδε κειτ' Ἀβράμιος ὁ Ὀμηρόλης,
ὁ θερμὸς μουσῶν καὶ Ἀπόλλωνος λάτρης
Ὅς ἐν ὕλοις ἔτεσι πέντε ἐκλάμψας,
ὡς ἄλλος ἀστὴρ φαεινὸς ἐξ Ἑώας,
ἔδυσ' ἐν ἀκμῇ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας,
ἀμύθητον φεῦ! τοῖς πᾶσι λιπῶν πένθος,
ἀλλὰ καὶ κλέος, ὅπερ οὐποτ' ὀλεῖται.

β' τὸ τοῦ Δ. Μάγνητος:

Ἀβραμίῳ Καισαρεὶ τῷ Ὀμηρόλῃ
Ἐνθέρμῳ ζήλῳ καὶ πόνοις ἀτρότοις
Παιδείαν Ἑλληνικὴν δι' ὅλης πενταετίας
ἐκδιδάξαντι οἱ φιλόμουσοι Ἐφοροὶ
Τύμβον ἀνήγειραν τόνδε.

νουπόλει μαθηταὶ μάρτυρές (*) εἰσιν ἀξιόχρεω τῶν ἀγώνων του καὶ πανηγυριστὰ διαπύσιοι τῆς μεγάλης παιδείας καὶ τῶν σπανίων τοῦ ἀνδρός ἀρετῶν, ἐν αἷς ἡ εὐαγγελικὴ μάλιστα ταπεινοφροσύνη καὶ ἡ ἀνυπέβλητος φιλάνθρωπία διέπρεπον (α).

Χαρακτηριστικὰ. Σῶμα εἰμίγεθος καὶ ἀνεπαισθήτως κυρτὸν πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, κρᾶσις ῥωμαλέα, μέτωπον μέγα καὶ ἐξέχον, ἀναφαλαντίας σχεδὸν, ὄμματα γαλανὰ καὶ πλήρῃ διαφαινούσης ἀγαθότητος. Ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἐσφραεῖτο τῆς ὀσφρήσεως εἴτε ἐκ γενετῆς εἴτε νόσου τινὸς ἐπιγενομένης· ἐκ δὲ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἡ μνήμη τοῦ ἀνδρός μάλιστα ἐξέπληττεν ἅπαντας· ὅθεν καὶ σχεδὸν αὐτοδιδάκτως ἐγκρατῆς ἦν τῆς Ἀγγλικῆς, ἐλάλει ἐλευθέρως τὴν Γαλλικὴν, εἰδήμων ἦν τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς. Τὴν Νεοελληνικὴν, καὶ τοὶ ξενόγλωσσος, ὡς μητρικὴν γλῶσσαν ἐσθέγγετο. Ἐκ δὲ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν τῆς μὲν Ἑλληνικῆς ἐγκρατέστατος ἦν οὐ μόνον γλαφυρῶς γράφων αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς παραδόσεσιν ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἀρχόμενος μέχρις Αἰσχύλου καὶ Πινδάρου ταύτη συνήθως χρώμενος· καὶ ἐστιχοῦργεὶ δὲ λίαν ἐπιτυχῶς συνεθίζων καὶ γυμνάζων περὶ τὸ στιχοῦργεῖν τοὺς ὀμηρίζοντας μαθητὰς του. Ὡστε ὁ ἐν μόνῃ τῇ Σμύρνῃ τοσαύτην περιποιησάμενος γνῶ-

(*) Ἐπὶ τούτῳ ὑποσυνάπτεται ἐνταῦθα ἡ ἐπομένη περικοπὴ τοῦ ἀξιαναγνώστου λόγου τοῦ ἐκφωνηθέντος κατὰ τὴν τελευταίαν μνημοσύνην τοῦ ἀοιδίου Ἀνθίμου Μαζαράκη ἐν τῇ Ἑλληνοεμπορικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου μαθητοῦ τοῦ Ἀβραμίου καὶ ἱατροῦ κ. Ξενοφῶντος Ζωγράφου.

« Ἀλλὰ ποῦ εἶσαι καὶ σὺ κλεινὴ τῆς Καππαδοκίης υἱὲ Ἀβράμιο Ὀμηρόλη! τὸ ἀγλαίσμα τῆς Σμύρνης, τὸ κλέος καὶ ἡ δόξα τῆς Σχολῆς τούτης! Ἀναζητεῖ σε ἡ Σμύρνη σου, ἀναζητεῖ σε πένθιμος καὶ μελναιμονοῦσα ἡ ἔδρα σου! ἀνακράζει σε φεῦ! εἰς ἀρχαίους μαθητὰς σου, παῖς τότε, πολὺς ἤδη! Ὑμεῖς οἱ ἅπανταχοῦ τῆς γῆς διασπαρμένοι μαθηταὶ αὐτοῦ ἔμποροι σήμερον βαθύπλουτοι, πολιτικοὶ ἐπιτήδειοι, καὶ πάσης ἄλλης τάξεως ἀγαθοὶ καὶ πεπαιδευμένοι πολῖται· ὑμεῖς εἶπατε περὶ τῆς παιδείας, τῆς αὐταπαρησίης, τοῦ ζήλου, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοῦ ἀνδρός· ὑμεῖς οἱ θρηνησάντες τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ· ὑμεῖς ἀναγγεῖλατε καὶ τὸν ἔπαινον του «φωνῆ θρηνησάντων ἠκούσθη περὶ σέ, φωνῆ ὀδυνομένων ἀνήγγειλε τὸν ἔπαινον σου! κ.τ.λ. »

(Ἐπιθὴ φύλλον Νεολόγου Ἄρ. 824, ἔτ. 1871.)

Σημ. Σ. Γ. Κ.

(α) Ὅτι φιλάνθρωπότατος ἦν ὁ ἀείμνηστος ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων ὀνόμων, μαρτυρεῖ ἡ ἐπιζῶσα ἀδελφὴ Σοφία (πενθερὰ τοῦ ταῦτα γράροντος) διηγουμένη τότε τοῦ μικροῦ Ἀβραμίου τὸ ἀξιωματικόν αὐτοῦ ἀξιάγαστον ἔργον· Γραῖα παραλυτικὴ ἐκ γαιτόνων οἰκοῦσα καὶ δαιμόνως βασανιζομένη τοσοῦτον ἐπισπᾶσται τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ, ὥστε ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκούσιν πάσχων στέρησιν, ὅσα ὀπωρικὰ καὶ γλυκύσματα ἔδιδεν αὐτῇ ἡ μήτηρ φοιτῶντι εἰς τὰ παιδαγωγεῖα ἐνεχείριζε κρυφίως τῇ πτωχῇ ἐκείνῃ καὶ ἀδοθηθῆτι γυναικὶ παραγγέλλων μηδὲν μὴδὲν εἰπεῖν καὶ τοῦτο ποιῶν διετέλεσε μέχρι τῆς εἰς Σμύρνην ἀποδημίας του, ὅποτε ἡ γραῖα διεσάλπισε τοῦ δωδεκαετοῦ παιδὸς τὴν ἀγαθοεργίαν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ γράφων ἰσοδύνατον ὑπέβλεπε τῇ ἐργῇ τοῦ φιλάνθρωπου ἀνδρός· κόνει, δύνει δὲ ἐνὸς ἱκετικοῦ γράμματος, ὅπερ τολμήσας ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ὀρφανὸς ἐν ἰσχυρῇ πενίᾳ, μεταπεμφθὲς με ἐκ Σμύρνης εἰς Χάλκην κατέταξεν ἐν τοῖς ὑποτρόφοις τῆς Σχολῆς καὶ τῆς ἡδίστης αὐτοῦ διδασκαλίας κατηξίωσεν. Αἰωνία σου ἡ μνήμη σοφὴ καὶ φιλάνθρωπε διδάσκαλε τοῦ Γένους! Ζῆθι τὴν μακαρίαν καὶ ἀληθινὴν ζωὴν καταπεύων τὴν Αὐτοσοφίαν ὁ φιλόσοφος μετὰ τοῦ φιλοσόφου καὶ ἐφαμίλλου τῶν ἀρετῶν σου ἀνεψίου Δ. Μαυροφρύδου! Αἰωνία ὑμῶν ἡ μνήμη!

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΙΑ΄.)

σεων περιουσίαν ἂν μὴ ᾖν βραχύβιος, ὡς μὴ ὤφειλε, καὶ ἂν, ὡς ἐμελέτα, μετέβαινεν εἰς τὴν ἑσπερίαν Εὐρώπην, πάντως ἤθελεν ἀποβῆ εἰς τῶν σοφωτάτων τοῦ γένους ἀνδρῶν καὶ σέμνωμα τῆς τε ἐνεγκούσης αὐτὸν καὶ παντός τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἄλλ' ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει· ὁ ἄωρος θάνατος ἐματαίωσε τὸ λαμπρότατον αὐτοῦ μέλλον!

Φιλοχωρῶν ἐν τῇ βεβαρβαρομένη πατρίδι καὶ ὑπὸ τριακοντούτιδος διδασκαλίας ψυχὴν τε καὶ σῶμα καταβεβλημένος καὶ ἐξηνητημένος περαίνω τὸ ἄμουσον τοῦτο σχεδίασμα ἐπισυνάψας τὸ εἰς τὴν δυάδα τῶν ἀχωρίστων φίλων κομψὸν ἐπιγράμμα πεποιημένον ὑπὸ τοῦ περισπουδάστου ἀνεψιοῦ καὶ μαθητοῦ μου κυρίου Ι. Καρολίδου καὶ ἔχον ὧδε:

« Ἀβράμιον πολυῖδριν Ἰωάννην τε μελιχρὸν
 Ἀνδρονικίῃων γείνατο δῆμος εὖς,
 Σμύρνα δ' Ἰαονίης Ἀσίδος τ' ὀφθαλμὸς ἀπάσης
 θρέψεν Ὀλυμπιάδων νάμασιν ἀμβροσίοις.
 Τῶν ὁ μὲν οὐρανίην ποθέων σοφίην λίπεν αἶψα
 Αὐγὰς πεντάκις ἔξ πρὶν λυκάβαντας ἰδεῖν
 Φερτεκίων ἐνὶ δήμῳ, ὁ δὲ Σμύρνης καλὸν ἄστυ
 Βύζαντός τ' ἐρατῶν ἰδοσύνης ὑδάτων
 Ἀρδεύσας οὐ δηρὸν, ἐς αἰθέρα καυτὸς ἀπέπτη
 Ἰδοσύνην αὐτὴν ὄμμασιν ὀψόμενος.

Σημ. Συντ. Περιοδ. Τὸ ἀνωτέρω βιογραφικὸν σχεδίασμα ἀπιστάλη ἡμῖν ἐξ Ἀνδρονικίου ὑπὸ τοῦ ἐπιχιδεύτου συντάκτου αὐτοῦ, ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ ἡμετέρου Σολλόγου.